

HELSINGIN KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALAN VUODEN 2018 TALOUSARVIOEHDOTUS JA VUOSIEN 2018–2020 TALOUSSUUNNITELMAEHDOTUS

Sisällysluettelo

A	KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALAN ESITYS VUODEN 2018 TALOUSARVIOKSI JA VUOSIEN 2019–2020 TALOUSSUUNNITELMAKSI	1
	Toimintaympäristön muutosten vaikutukset 2018 talousarvioon	1
	Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen kehityksestä vuosina 2018–2020	1
	Palvelustrategiset vaihtoehdot	8
	Riskienhallinta	10
	Kaupungin strategisten lähtökohtien ja tavoitteiden toteuttaminen toimialoilla	10
	Sitovien tavoitteiden kytkeytyminen strategisiin lähtökohtiin	11
	Toimialan henkilöstösuunnitelma 2018 - 2020	12
	Toimialan tilankäyttösuunnitelma 2018–2020.....	13
	Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä	14
	Talousarvion seurannassa tarkasteltavat tavoitteet	15
	Sitovat toiminnan tavoitteet	15
	Määrä ja taloustavoitteet.....	16
	Tuottavuuden kehittymistä kuvaavat tunnusluvut	18
	Toiminnan tuloksellisuus ja vaikuttavuus.....	19
	Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen 2016–2020	20
B	TALOUSARVIOEHDOTUS PALVELUKOKONAISUUKSITTAIN.....	21
	1. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus	22
	2. Perusopetuksen palvelukokonaisuus	24
	3. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus	26
	4. Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus	28
	5. Hallinto- ja tukipalvelut	29
C	Toimialan vastuulla olevat irtaimen omaisuuden investointimäärärahat	32
	Tietotekniikka palvelut ja kehittäminen.....	32
	Muut hankinnat.....	33

A KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALAN ESITYS VUODEN 2018 TALOUSARVIOKSI JA VUOSIEN 2019–2020 TALOUSSUUNNITELMAKSI

A-osa on lautakunnan talousarvioehdotus kaupunginvaltuustolle perusteluineen.

	Käyttö 2016	TA 2017	TAE 2018	TSE 2019	TSE 2020
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
MYYNITULOT	0	0	8 292	8 292	8 292
MAKSUTULOT	0	0	48 898	49 443	50 143
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	5 810	5 810	5 810
VUOKRATULOT	0	0	2 143	2 143	2 143
MUUT TOIMITATULOT	0	0	857	857	857
TULOT YHTEENSÄ	74 468	65 981	66 000	66 545	67 245
PALKAT	0	0	426 504	437 106	446 081
HENKILÖSIVUMENOT	0	0	124 007	128 511	131 956
PALVELUJEN OSTOT	0	0	235 958	237 718	239 448
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	22 852	22 972	23 092
AVUSTUKSET	0	0	86 896	86 896	86 896
VUOKRAT	0	0	212 408	217 396	222 396
MUUT MENOT	0	0	1 000	997	997
MENOT YHTEENSÄ	1 092 372	1 099 670	1 109 625	1 131 596	1 150 866
TOIMINTAKATE	-1 017 904	-1 033 689	-1 043 625	-1 065 051	-1 083 621

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset 2018 talousarvioon

Arvio palvelujen kysynnän ja tuotantotapojen kehityksestä vuosina 2018–2020

Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen kysyntä tulee kasvamaan strategiakaudella voimakkaasti: kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palvelujen ensisijaisina käyttäjinä olevien helsinkiläisten 1-18-vuotiaiden lasten ja nuorten määrä kasvaa strategiakaudella noin 5 300 lapsella ja nuorella eli 5 %. Strategiakauden lopussa joka neljäs lapsi on vieraskielinen. Kyse on merkittävästä ja yhä kasvavasta ryhmästä kasvatuksen ja koulutuksen näkökulmasta. Myös yli 18-vuotiaiden helsinkiläisten määrä kasvaa, mikä korostaa toimialan elinikäisen oppimisen tehtävää. Koulutustarpeisiin vaikuttaa merkittävästi myös se, että helsinkiläisistä 25 - 29-vuotiaista noin 20 000 on vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa.

Digitalisaation vaikutuksia tuotantotapoihin käsitellään kohdassa Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä. Muutoksia tilankäytössä käsitellään kohdassa Toimialan tilankäyttösuunnitelma 2018 – 2020.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Asiakasmäärä kasvaa suunnittelukaudella kaupungin järjestämässä varhaiskasvatuksessa arviolta 1 600 lapsella.

Vieraskielisten lasten määrä kasvaa. Kunnallisessa päiväkotihoidossa on tällä hetkellä vieraskielisiä lapsia yli 4 600 eli noin 18 % kaikista lapsista.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten suhteellisen määrän arvioidaan pysyvän ennallaan, mutta lapsimäärän kasvaessa myös erityistä tukea tarvitsevien lasten kokonaismäärä kasvaa. Erityistä tukea tarvitsevia on tällä hetkellä varhaiskasvatuksessa noin 5 %, mikä tarkoittaa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa vajaata 1 200 lasta ja ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa runsasta 100 lasta (kunnalliset päiväkodit ja ostopalvelut).

Varhaiskasvatuksen tarpeeseen vaikuttaa väestön kasvun lisäksi se, mitä varhaiskasvatusta perheet valitsevat ja käyttävät (kotihoiton tuki ja kuntalisä, yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä, päiväkotihoido, perhepäivähoito, kerhotoiminta). Myös työllisyydellä on vaikutusta varhaiskasvatuksen tarpeeseen. Kotihoiton tuen käyttö on viime aikoina vähentynyt ja päiväkotihoidon käyttö on vastaavasti kasvanut. Päiväkotihoido on kasvanut vuoden aikana 870 (3/2016 - 3/2017) lapsella (3 %). Samaan aikaan kotihoidontukea saaneiden lasten määrä on laskenut 170 lapsella (2 %).

Strategiakaudella keskeistä on kehittää koululaisten iltapäivätoimintaa ja leikkipuistotoimintaa lapsia ja perheitä palvelevaksi yhdeksi kokonaisuudeksi. Aamutoiminnan osalta on käynnistynyt pilotti.

Erityisen tuen resurssit kohdennetaan siten, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen lähellä kotiaan.

Varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön uusi Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksessa uusi esiopetuksen opetussuunnitelma. Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma korostaa aiempaa enemmän lapsen oikeutta, varhaiskasvatuksen suunnitelmallisuutta ja pedagogiikkaa sekä edellyttää pedagogiikan ja toimintakulttuurin uudistumista. Uusia sisällöllisiä asioita on monilukutaitoon ja digitalisaatioon sekä arviointiin liittyvät asiat. Suunnitelman tavoitteena on, että jokaisessa lapsiryhmässä on lastentarhanopettaja. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat ensi kertaa normiperusteiset ja ne muodostavat opetussuunnitelmallisen jatkumon perusopetukseen.

Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palveluista on noin 12 %. Talousarviovalmistelun yhteydessä on selvitetty yksityisen varhaiskasvatuksen kuntalisän pientä korottamista yli kolme-vuotiaille ja perhepäivähoidossa alle 3-vuotiaiden osalta. Asia edellyttää erillisen päätöksen. Kerhotoiminnan maksuttomuus on päätetty varhaiskasvatuslautakunnassa vuoden 2017 loppuun asti. Kerhotoiminnan maksuttomuuteen esitetään jatkoa vuodelle 2018. Asia edellyttää erillisen päätöksen.

Parhaillaan on lausunnolla hallituksen esitys varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista. Esityksen mukaan varhaiskasvatusmaksuja alennetaan pieni- ja keskituloisilta. Toteutuessaan tämä tulee vähentämään asiakastuloja ja lisäämään varhaiskasvatuksen kattavuutta, jolloin varhaiskasvatukseen osallistuminen ja varhaiskasvatuksen menot kasvavat. Todennäköistä on, että osa yksityisen varhaiskasvatuksen käyttäjistä siirtyy kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen.

Perusopetus

Oppilasmäärä kasvaa strategiakaudella kaupungin järjestämässä perusopetuksessa lähes 3 800 oppilaalla eli 9 %.

Suomenkielisen perusopetuksen oppilaista on tällä hetkellä vieraskielisiä 7 800 eli noin 21 %. Ruotsinkielisessä perusopetuksessa vieraskielisiä oppilaita on 70 oppilasta eli noin 2,0 %. Vieraskielisten oppilaiden määrän kasvu jatkuu suunnittelukaudella. Valmistavaa opetusta toteutetaan alkuopetuksessa siten, että lähtökohtaisesti kaikki alkuopetusikäiset valmistavan opetuksen oppilaat opiskelevat lähikoulussa 1. -2. luokalla. Vanhemmilla oppilailla yhden lukuvuoden kestävä valmistava opetus järjestetään edelleen keskitetysti.

Erityisoppilaiden suhteellinen osuuden arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla runsaassa 11 %:ssa ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa 7,7%:ssa, mutta luokkamuotoisen erityisopetuksen ja integratiivisen opetuksen välinen suhde muuttuu suunnittelukauden aikana vastaamaan valtakunnallista keskiarvoa. Tällä hetkellä luokkamuotoista erityisopetusta saa noin 60 % erityisoppilaista ja integraatio-oppilaita on noin 40 %. Tavoitteena on muuttaa tätä suhdetta toisinpäin.

Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön vuosiluokilla 1-6 syksystä 2016 ja käyttöönotto jatkuu portaittain vuosina 2017–2018. Opetussuunnitelmassa korostuu ilmiöpohjainen oppiminen ja tulevaisuudessa tarvittavat laaja-alaisen osaamisen sekä digitaalisen yhteiskunnan taidot. Tavoitteena on inklusiivinen koulu, jossa oppilaat opiskelevat omassa lähikoulussaan oman ikäryhmänsä kanssa. Jokainen saa tarvitsemansa tuen omassa lähikoulussaan. Tämä edellyttää tuotantotavan muutosta kohti avoimia ja joustavia oppimisen tiloja ja polkuja.

Esi- ja perusopetuksen oppilashuolto muodostavat saumattoman jatkumon. Ensimmäisen luokan terveystarkastusten yhteydessä kokeillaan uutta moniammatillista toimintamallia. Koulujen yhteistyötä psykiatristen hoitotahojen ja lastensuojelun kanssa kehitetään, minkä tavoitteena on asiakaslähtöinen, yhden luukun toimintatapa.

Yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltoon luodaan paremmin lapsen tarvitseman tuen huomioonottavia toimintamalleja pääkaupunkiseudun Lape (lapsiperheiden palveluiden muutosohjelma) hankkeessa. Lisäksi arvioidaan oppilashuollon vaikuttavuutta.

Opetuksen digitalisaatio-ohjelman toteuttaminen muuttaa oppimista ja opettamista. Teknologia sulautuu luontevaksi osaksi koulujen oppimisympäristöjä ja toimintatapoja. Kaikilla opettajilla on tietokone käytössään ja suunnittelukauden aikana myös oppilaiden käyttöön hankitaan tietokoneet. Jatketaan innovatiivisia kokeilukouluja ja kaikissa kouluissa on tutor-opettajat. Oppimisympäristöt ovat joustavia ja avoimia, oppimista tapahtuu kaikkialla ja koko kaupunki on oppimisen tilana. Oppilaiden aktiivinen rooli oppimisprosessissa painottuu. Digitalisia palveluja kehitetään koulutukseen hakeutumisessa oppijan palvelupolun kautta. Digitalisaation vaikutuksia tuotantotapoihin käsitellään kohdassa Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä.

Suomenkielisessä perusopetuksessa noin neljä viidestä oppilaasta käy tällä hetkellä kaupungin ylläpitämää koulua, vajaa viisi prosenttia valtion koulua ja vajaa 15 prosenttia yksityistä koulua. Perusopetusikäisten suhteellinen osuus kaupungin peruskouluissa

kasvaa nykyisestä, koska väestönkasvu kohdistuu pääosin kaupungin peruskoulujen alueille. Oppilasmäärän kasvaessa koulujen keskimääräinen oppilasmäärä kasvaa, jolloin koulujen tilankäyttö vastaavasti tehostuu. Tavoitteena on vahvistaa oppijan polkua lisäämällä esiopetuksen järjestämistä peruskoulujen tiloissa. Oman tilankäytön tehostumisen lisäksi tulee tehostaa koulutilojen aktiivisempaa käyttöä kouluajan ulkopuolella. Tavoitteena on tarjota kaikille laadukas ja turvallinen lähikoulu, joka toimii alueensa toiminnan yhtenä keskuksena. Muutoksia tilankäytössä käsitellään tarkemmin kohdassa Toimialan tilankäyttösuunnitelma 2018 – 2020.

Lukiokoulutus

Kaupungin lukioden opiskelijamäärän arvioidaan kasvavan suunnittelukaudella vain 60 opiskelijalla.

Suomenkielisten nuorten lukiokoulutuksen opiskelijoista noin 10 % ja aikuislukion opiskelijoista noin 20 % on vieraskielisiä. Ruotsinkielisissä lukioissa vieraskielisiä on vain muutamia vieraskielisiä opiskelijoita.

Vuonna 2016 käyttöön otettu lukiokoulutuksen opetussuunnitelma muuttaa lukioden pedagogiikkaa, toimintakulttuuria, toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Oppimista tapahtuu kaikkialla ja monimuotoiset oppimisen tilat ottavat huomioon erilaiset oppijat ja oppimisen tavat. Lukiot hyödyntävät pääkaupunkiseudun laajaa kulttuuri- ja tiedetarjontaa sekä yritystoimintaa monipuolisena oppimisympäristönä. Lukioden välinen yhteistyö laajentaa fyysistä ja virtuaalista oppimisympäristöä, jolloin yksilöllisten oppimispolkujen määrä lisääntyy ja monipuolistuu.

Opiskelijoiden ja opettajien käytössä on oppimista vahvistava digitaalinen toimintaympäristö. Verkossa tapahtuva yhteisöllinen ja opettajan ohjaama etäopiskelu lisääntyvät. Opiskelijat osallistuvat koulun toiminnan, opetuksen ja oman oppimisensa suunnitteluun, mikä vahvistaa heidän sitoutumistaan oppimiseen.

Lukiokoulutuksessa uudistetaan ja monipuolistetaan arviointia lisäämällä mm. itse- ja vertaisarviointia, opettajan ja opiskelijan välisiä arviointikeskusteluja sekä lisäämällä oppimispäiväkirjan, portfolion ja projektityön käyttöä arvioinnissa.

Sähköiset ylioppilaskirjoitukset ovat alkaneet syksyllä 2016 ja sähköistyminen etenee vaiheittain siten, että keväällä 2019 kaikki ylioppilaskokeen aineet ovat sähköisiä. Lukiot ovat valmistautuneet ylioppilaskokeen sähköistymiseen käyttämällä Abitti-koejärjestelmän sähköisiä kurssikokeita.

Digitalisaatio tukee pedagogisen toimintakulttuurin muutosta. Lukioissa on toimivat langattomat verkot ja opettajat sekä opiskelijat käyttävät opetuksessa ja oppimisessa kannettavia tietokoneita.

Kaikissa lukioissa on uudistettu oppimisen tiloja monimuotoisiksi, joissa voidaan oppia yhdessä ja käyttää monipuolisia oppimisen menetelmiä.

Helsingissä on tällä hetkellä kahdeksan erityisen koulutustehtävän saanutta lukiota. Nykyiset erityistehtävät ovat voimassa 31.7.2018 saakka. Helsingin kaupunki haki kesällä 2017 opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityistehtävää nykyisille erityistehtävälukioille ja lisäksi Medialukioon median ja Brändö gymnasietiin urheilun erityistehtävää.

Lukiokoulutuksen valtion rahoitus muuttuu uusien erityistehtävien myötä. Jatkossa erityistehtävälisää myönnetään vain niille koulutuksen järjestäjille, joilla on erityinen koulutustehtävä eikä kaikille erityistehtävän omaavassa kunnassa sijainneille lukiokoulutuksen järjestäjille kuten nyt.

Ammatillinen koulutus

Ammatillisessa koulutuksessa on käytössä kaikki opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan mukaiset ammatillisen peruskoulutuksen paikat. Järjestämisluvat uudistuvat ammatillisen koulutuksen reformilainsäädännön tullessa voimaan 1.1.2018. Uudet järjestämisluvat tulevat perustumaan opiskelijamäärien sijasta opiskelijavuosiin eli opiskelijoiden toteutuneisiin opiskelupäiviin. Järjestämislupa kattaa tutkintoon johtavan ammatillisen koulutuksen, oppisopimus- ja työvoimakoulutuksen. Koska uuden järjestämisluvan laajuudesta ei ole ollut talousarvion valmisteluvaiheessa tietoa, ehdotus perustuu nykyiseen järjestämislupaan. Uusi järjestämislupa huomioidaan tulosbudjetissa.

Helsingin kaupunki on hakenut opetus- ja kulttuuriministeriöltä uuteen järjestämislupaan opiskelijavuosien vähimmäismääräksi 10 500. Tämä on noin 1 000 opiskelijavuotta enemmän, kuin nykyinen järjestämislupa muunnettuna opiskelijavuosiksi. Ammatillisen koulutuksen kasvun tarve perustuu väestömäärän ja erityisesti maahanmuuttajataustaisen väestön kasvuun Helsingissä sekä ammattityöntekijöiden työvoimapoistumaan.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa vieraskielisten opiskelijoiden osuus on jo 25 % eli noin 2 100 opiskelijaa puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Vieraskielisten osuuden arvioidaan kasvavan.

Ammatillisen koulutuksen reformilainsäädäntö muuttaa merkittävästi ammatillista koulutusta ja sen toimintakulttuuria. Muutos koskee koulutukseen hakeutumista, työssäoppimista, ammatillisen koulutuksen toteutustapoja ja oppimisympäristöjä, rahoitusjärjestelmää, opettajien työtä ja opiskelijoiden työllistymisen varmistamista. Stadin ammattiopiston organisaatio uudistetaan huomioiden reformilainsäädäntö ja erityisesti näyttöön perustuva ja osaamisen hankkimistavasta riippumaton tapa suorittaa tutkinto.

Reformin myötä koulutusta siirretään enemmän työpaikoille, mikä muuttaa opettajien roolia oppimisen ohjaajaksi. Työpaikalla käytännön tehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus toteutetaan oppisopimuskoulutuksena tai koulutusoppimukseksi. Koulutusoppimus korvaa nykyisen työssäoppimisen. Oppisopimus säilyy keskeisiltä osin nykyisellään perustuen määräaikaan työsuhteeseen. Opiskelijalle maksetaan palkkaa ja työnantajalle koulutuskorvausta. Koulutusoppimuksessa opiskelija ei ole työsuhteessa. Opiskelijalle ei makseta palkkaa eikä työpaikoille koulutuskorvausta millään aloilla. Opiskelija voi siirtyä joustavasti koulutusoppimuksesta oppisopimukseen.

Ammatillisessa koulutuksessa kehitetään reformin myötä jatkuvaa hakeutumista opiskelemaan ja ohjaustyön käytäntöjä. Peruskoulun päättävät nuoret hakeutuvat koulutukseen edelleen yhteishaussa. Muu haku tulee olemaan jatkuvaa hakua suoraan oppilaitokseen. Tämä muuttaa hakeutumisvaiheen tehtäviä ja koulutuksen toteuttamista.

Ammatillisen koulutuksen koulutustarjonta on suunniteltu tehdyn ennakointityön pohjalta vastaamaan laadullisesti ja määrällisesti työvoimatarpeisiin ja mahdollisuuteen suorittaa tutkintojen lisäksi tutkinnon osia. Toiminnan ja talouden tehokkuutta lisätään karsimalla

koulutuksen päällekkäisyyksiä, poistamalla nuorten ja aikuisten koulutusten raja-aitoja ja lisäämällä työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Lisäksi opiskelijan nopeaa valmistumista tuetaan. Elokuussa 2017 käyttöön otettua uutta opiskelijahallintojärjestelmää kehitetään edelleen siten, että sieltä saatava tieto tukee toiminnan tuloksellista kehittämistä.

Stadin ammattiopisto on ollut mukana opettajien vuosityöaikakokeilussa syksystä 2017 alkaen. Vuosityöaika mahdollistaa opettajien työn suunnittelun aiempaa työaikamallia joustavammin ja pedagogisia ratkaisuja mahdollistavammin.

Stadin aikuisopistossa toimii kaupungin erillisrahoituksella maahanmuuttajien osaamiskeskus, jonka palveluissa keskitytään maahanmuuttajien osaamisen kartoittamiseen, sosiaaliseen kuntoutukseen, kielikoulutukseen, ammatillisiin pajoihin sekä työelämävalmennukseen. Tavoitteena on maahanmuuttajien osaamisen lisääminen ja nopea työllistyminen. Osaamiskeskuksen erillisrahoitus loppuu vuoden 2017 lopussa. Osaamiskeskuksen tuloksellista toimintaa on tarvetta jatkaa suunnittelukaudella.

Oppimisen tuen suunnitelma uudistetaan vastaamaan reformilainsäädäntöä. Jokaiselle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen osaamisen kehittämisen suunnitelma, johon kirjataan myös opiskelijan saama tuki oppimiseen ja erityinen tuki.

Yritysyhteistyötä tullaan lisäämään ja kehittämään uudella tavalla tuoden oppilaitokseen yritystoimintaa ja tarjoamalla opiskelijoiden toteuttamia palveluja. Myös joidenkin työllistävien alojen vetovoimaisuutta kehitetään yhteistyöllä työelämän ja ammattikorkeakoulujen kanssa

Stadin ammattiopiston Brygga kokoaa yhteen tutkintokoulutusta edeltävät vaihtoehdot nuorille ja nuorille aikuisille ja rakentaa siltaa tutkintokoulutukseen ja oppisopimukseen. Lisäksi Brygga tarjoaa Stadin ammattiopistossa jo opiskeleville vaihtoehdon, jos opinnot ovat vaarassa keskeytyä. Koulutuksilla ja palveluilla vastataan koulutustakuuseen ja jokaiselle nuorelle ja nuorelle aikuiselle tarjotaan sopiva vaihtoehto joustavasti. Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten ja nuorten aikuisten palveluihin ohjaamiseksi.

Bryggaan on koottu ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus Valma, nuorten työpajatoiminta, perusopetuksen lisäopetus ja avoimet opinnot. Valmassa opiskelija voi parantaa opiskeluvalmiuksiaan ja kokeilla erilaisia koulutusvaihtoehtoja oman alan löytämiseksi. Nuorten työpajat mahdollistavat toiminnallisen oppimisympäristön työkokeilun keinoin. Työpajatoiminnalla tavoitetaan sellaisia nuoria, joilla on haasteita koulutukseen siirtymisessä tai vaikea elämäntilanne. Perusopetuksen lisäopetuksen toteuttaminen ammatillisessa oppilaitoksessa tarjoaa perusopetuksen päättöluokan jälkeen motivoivan oppimisympäristön parantaa jatko-opiskeluvalmiuksia ja korottaa perusopetuksen päättönumeroita.

Ohjaamo-Helsinki tarjoaa neuvontaa ja ohjausta erityisesti työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille. Stadin ammattiopisto tarjoaa Ohjaamon asiakkaille yksilöllisiä polkuja opiskelun aloittamiseksi.

Etsivä nuorisotyö tarjoaa tukea ja ohjausta syrjäytymisvaarassa, alle 29 -vuotiaille koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville nuorille. Työmuodoltaan etsivä nuorisotyö

vaihtelee lyhytkestoisesta ohjauksesta pitkäkestoiseen sosiaaliseen vahvistamiseen kohti palveluihin kiinnittymistä. Helsingin kaupunki tuottaa etsivää nuorisotyötä itse sekä hankkii sitä yhteistyösopimuksin palveluntarjoajilta yhteensä 20 etsivän nuorisotyön työntekijän volyymilla. Toimiala rahoittaa toimintaa valtionavustuksen (kattaa n. 65 %) ylimenevällä osuudella.

Ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjä kehitetään monimuotoisina ja työelämälähtöisinä hankkimalla sekä korvaavia että uusia koneita ja laitteita. Investointisuunnitelmia laadittaessa tehdään yhteistyötä työelämän kanssa. Työelämä digitalisoituu ja robotisoituu nopeasti, joten myös oppilaitoksessa on pysyttävä tässä kehityksessä mukana. Digitalisaation vaikutuksia tuotantotapoihin käsitellään kohdassa Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä.

Ammatillisessa koulutuksessa tehostetaan tilojen käyttöä. Tulevaisuudessa tavoitteena on keskittää opetusta entistä suurempiin ja tehokkaampiin kampuksiin.

Vapaa sivistystyö

Vapaan sivistystyön kohderyhmä kasvaa määrällisesti asukasmäärän kasvaessa. Kurssilaisten määrä on pysynyt viime vuodet samalla tasolla kurssien ollessa täynnä. Kurssien minimiopiskelijamäärä on pääsääntöisesti 10 ilmoittautunutta, mutta maksimiopiskelijamäärä riippuu luokan koosta ja pedagogisista seikoista. Erityisryhmien, kuten vammaisryhmien opetus voidaan aloittaa pienemmällä kurssilaisten määrällä.

Opetussuunnitelmaa kehitetään vastaamaan kuntalaisten muuttuvia sivistystarpeita ja tavoitteena on saavuttaa uusia asiakkaita. Vapaan sivistystyön opiskelijat edustavat ikäluokkia 16-95 vuotta. Suurin ikäryhmä on 65-74-vuotiaat. Muuhun maahan verrattuna Helsingissä on vaikeampi päästä mukaan kursseille, koska opetustuntimäärä on huomattavasti pienempi kuin muualla maassa asukasmäärään nähden. Työväenopiston opiskelijoista on noin 10 % maahanmuuttajataustaisia.

Vapaan sivistystyön toiminta on tarkoitettu lähinnä yli 16-vuotiaille helsinkiläisille. Osana kasvatus ja koulutustoimialaa vapaa sivistystyö rakentaa muun toimialan kanssa yhdessä elinikäisen oppimisen Helsinkiä. Erityisesti lukio- ja ammatillisen koulutuksen palvelukokonaisuuden yhteistyön mahdollisuudet avaavat uudella tavalla kuntalaisten itsensä ja osaamisensa kehittämisen mahdollisuuksia.

Vapaan sivistystyön opetussuunnitelma painottaa kuntalaistarpeiden huomioon ottamista, demokratian ja osallisuuden tukemista, terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, uusia oppimisympäristöjä sekä opetuksen johtamista näiden tavoitteiden mukaan. Opetussuunnitelman toteuttaminen pitää sisällään myös opetuksen laajatavoitteisuuden ja monialaisuuden. Opetuksen sisällön ohella tavoitellaan aikaisempaa monipuolisempia opetus- ja oppimismenetelmiä. Työväenopistot toteuttavat positiivista diskriminointia niissä kaupunginosissa, joissa on enemmän koulutustarvetta.

Yhteiskunnan muutoksen myötä kuntalaisten digitaalisten valmiuksien kehittämistarve kasvaa merkittävästi. Vapaan sivistystyön tehtävänä on mahdollistaa digitalisaatiovalmiuksien ajan tasalla oleminen, myös sellaisille henkilöille, jotka eivät saa näitä valmiuksia työelämän tai ammatillisen koulutuksen kautta.

Palvelustrategiset vaihtoehdot

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Hallitus on päättänyt esittää kannustusloukkujen purkamisen yhteydessä varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamista vuoden 2018 alusta. Hallituksen esityksen arvioidut kustannusvaikutukset ovat merkittäviä ja niiden toteuttaminen edellyttäisi tilojen ja henkilöstön lisäämistä.

Varhaiskasvatuksen esiopetuksen ja perusopetuksen jatkumon pedagogista vahvistamista tuetaan yhteisillä tilaratkaisuilla alueilla. Esiopetuksen osalta tavoitteena on, että toiminnan verkkoa rakennetaan siten, että etsitään ratkaisuja, joissa esiopetus jatkuu samoissa tiloissa kuin varhaiskasvatus tai esiopetus järjestetään koulun kanssa samoissa tiloissa.

Kielirikasteisen esiopetuksen kokeilut alkoivat syksyllä 2017 neljässä päiväkodissa englannin, ranskan, venäjän ja espanja kielillä. Kokeilun tuloksia ja jatkoa arvioidaan vuoden 2018 aikana.

Päiväkotien koko on kasvanut. Suurempien yksiköiden pedagogisen toiminnan kehittämiseen ja johtamiseen kiinnitetään siksi erityistä huomiota ja luodaan lapsen hyvän kasvun kannalta toimivia tilaratkaisuja.

Strategisena tavoitteena on automatisoida ja digitalisoida toimintaa esimerkiksi palveluihin hakeutumista.

Perusopetus

Kaupungin rooli perusopetuspalvelujen tuottajana tulee kasvamaan, kun väestökasvun johdosta kaupungin koulujen oppilasmäärä kasvaa ja uusille asuinalueille rakennetaan peruskoulut. Vaihtoehtoisena mallina selvitetään nykyisten sopimuskoulujen halukkuus tuottaa enemmän perusopetuspalveluja.

Perusopetuksen kieliohjelmaa tarkistetaan siten, että ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa pääsääntöisesti 1. luokalla. Varhennettu kielenopiskelu tuottaa lisäkustannustarpeita.

Oppilaiden ohjausta on tarpeen lisätä peruskoulun päättövaiheessa. Tavoitteena on syventää oppilaiden tietämystä toisen asteen opinnoista sekä parantaa työelämäntuntemusta.

Digitaalisia palveluja kehitetään niin hakuprosesseissa kuin oppilaan oppimisen ja opiskelun tueksi.

Koulupäivän jälkeistä harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa koulun tiloissa kehitetään edelleen. Palvelustrategisena vaihtoehtona kokeillaan mallia, jossa jokaiselle koulupäivälle on saatavilla vähintään yksi vapaaehtoinen, ilmainen harrastustoiminta koulun tiloissa. Tämä toteutetaan yhteistyössä koulun kerhotoiminnan, nuorisotoimen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Selvitetään myös vapaaehtoistyön toimijoiden osallistuminen koulun arkeen.

Lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö

Mikäli Helsinki ei saa erityistehtävälupaa hakemiinsa lukioihin, sillä on vaikutusta opettajien työllistymiseen, lukioden vetovoimaan, palveluverkkoon ja opiskelijoiden kurssisuorituksiin ja –valintoihin.

Ammatillisen koulutuksen reformi tulee voimaan 1.1.2018. Se muuttaa merkittävästi ammatillista koulutusta ja sen toimintakulttuuria. Muutos koskee mm. koulutukseen hakeutumista, työssäoppimista, ammatillisen koulutuksen toteutustapoja ja oppimisympäristöjä, rahoitusjärjestelmää, opettajien työtä ja opiskelijoiden työllistymisen varmistamista.

Maahanmuuttajiin erikoistunut Osaamiskeskus on toiminut vuoden 2016 kesäkuusta alkaen osana Stadin aikuisopistoa Helsingin kaupunginhallituksen myöntämällä erillisrahoituksella, joka nykyisin päätöksiin loppuu vuoden 2017 lopussa. Talousarvioon ei sisälly varauksia toiminnan jatkumiseen.

Stadin ammattiopistossa on tarjolla avoimia opintoja helsinkiläisille alle 29-vuotiaille nuorille. Avoimina opintoina on tarjolla ammatillisia koulutuskokonaisuuksia mm. asiakaspalvelu, yrittäjäyys, yksilöllistä eri oppimisympäristöihin vietyä suomi toisena kielenä tukea sekä työelämän tuntemia lupakortti- ja passikoulutuksia. Avoimina opintoina voi myös saavuttaa perusopetuksen päättötodistuksen yksilöllisen suunnitelman mukaisesti. Kolmen viikon välein aloittava Treenaamo toimii vauhdinottona tutkintokoulutukseen tai oman suunnan löytämisen tukena. Avoimissa opinnoissa ohjataan ja tuetaan vuosittain yli 550 koulutuksen ulkopuolella olevaa nuorta. Avoimia opintoja on rahoitettu Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan omalla rahoituksella.

Aikuisopistossa järjestetään lastenhoidolla tuettuja suomen kielen kursseja maahanmuuttotauksaisille kotivanhemmille sekä töihin pääsyä edistäviä vertaisryhmiä hankerahoituksella. Hankerahoitusta saadaan vuoden 2018 loppuun asti.

Ohjaamo on työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaaliministeriön yhteishanke. Se on osa hallitusohjelmaan kirjattua Nuorisotakuun toteuttamista. Ohjaamo-toiminta saa Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoitusta Keski-Suomen ELY-keskuksen kautta helmikuun loppuun 2018 saakka. Hallituksen puoliväliriihessä on päätetty edetä Ohjaamojen vakinaistamisessa. Päätös koskee vuosia 2018 -2021. Ohjaamoiden vakinaistamiseen saadaan valtion tukea. Valtion tuki riippuu kuitenkin siitä miten kunnat sitoutuvat sijoittamaan Ohjaamotoimintaan. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on sitoutunut osallistumaan yhtenä toimialana Ohjaamon toimintaan.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala valmistelee yhteistyössä kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan kanssa etsivän nuorisotyön koordinoinnin ja toimeenpanon siirtämistä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle. Toiminta siirtyisi vuoden 2018 alusta.

Riskienhallinta

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sitovana tavoitteena on, että joustavat elinikäisen oppimisen polut ottavat huomioon erilaisten oppijoiden tarpeet.

Varhaiskasvatuksessa tavoitteen mittarina on, että jokaiselle lapselle on laadittu uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukainen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.

Varhaiskasvatuksessa tavoite edellyttää toimintakulttuurin ja työprosessin läpikäyntiä perustuen Helsingin varhaiskasvatuksen suunnitelmaan ja uusiin valtakunnallisiin suunnitelman perusteisiin. Riskinä on, että suunnitelma toteutetaan kuten ennenkin ja uudistuksen tavoitteet, kuten osallisuus ja varhaiskasvatussuunnitelman käyttö osana toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia ei toteudu.

Tavoitteen toteutumista edistetään ottamalla varhaiskasvatuksen opettajia mukaan olemassa oleviin asiantuntijaverkostoihin. Päiväkodin johtajien, rehtoreiden ja alueen päälliköiden yhteistyötä lisätään: kartoitetaan uuden toimintakulttuurin ja johtamisen tarpeita ja synergiaetuja. Tämän perusteella suunnitellaan ja järjestetään pedagogisen johtamisen valmennusta.

Perusopetuksessa mittarina on, että portfolio-oppimista toteutetaan kaikissa peruskouluissa. Oppijan oppimisprosessi nähdään kokonaisuutena ja portfolio seuraa oppijan mukana koko hänen oppimispolkunsa ajan. Riskinä on, että koulujen käyttöön ei saada järjestelmiä, jotka tukevat portfolio-oppimisen toteutumista. Riskinä on myös, että opettajien osaaminen oppimisprosessin ohjaajana ei toteudu kaikissa kouluissa. Riskinhallintakeinona on, että koulujen tutor-opettajien toimintaa ohjataan portfolio-oppimisen toteutumiseen kouluissa ja kaikille opettajille tarjotaan portfolio-oppimiseen koulutusta.

Toisena kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sitovana tavoitteena on tehostaa toimialan yhteistä tilankäyttöä. Riskinä on, että asiakasmäärän kasvu ei mahdollista yhteistä tilojen käyttöä esimerkiksi kouluissa ja oppilaitoksissa. Riskinä on myös, että tilatarpeet ja tilakapasiteetti eivät kohdenna alueellisesti järkevästi lähipalvelun periaatteen näkökulmasta. Tavoitteen toteutumista edistetään yhteisillä osallistavilla palveluverkkoprosesseilla, jotka perustuvat kaupungin palvelutarpeeseen ja strategiaan.

Kaupungin strategisten lähtökohtien ja tavoitteiden toteuttaminen toimialoilla

Talousarvion laatimisen lähtökohtana on käytetty talousarvion laatimisohteiden mukaisesti edellistä strategiaohjelmaa. Uusi kaupunkistrategia huomioidaan toimialan tulosbudjettia laadittaessa.

Tuottavuus

Tuottavuutta parannetaan tilankäyttöä tehostamalla, digitalisaation edistämällä, järjestämällä erityisen tuen palvelut oppilaille lähikoulussaan (inklusiivinen koulu) ja kasvattamalla perusopetuksen ryhmäkokoja maltillisesti. Tilankäyttöä ja digitalisaatiota käsitellään laajemmin jäljempänä.

Investointikatto

Tilankäyttöohjelma on laadittu investointikaton toteutumisen edellyttämiin puitteisiin.

Eriarvoistumisen ehkäisy

Toimiala kohdentaa merkittäviä resursseja eriarvoistumisen ehkäisyyn.

Eriarvoistumiseen pyritään vaikuttamaan takaamalla tasa-arvoiset koulutusmahdollisuudet jokaiselle helsinkiläiselle. Keskeistä eriarvoistumisen vähentämisessä on, että varhaiskasvatus ja perusopetus ja ruotsinkieliset palvelut ovat vetovoimaisia lähipalveluita. Lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäistään tukemalla heidän kiinnittymistään yhteiskuntaan ja kulttuuriin monihallintokuntaisena yhteistyönä. Varhaiskasvatusyksiköitä ja kouluja vahvistetaan erityisesti niillä alueilla ja niissä toiminnoissa, joissa nuorten yhdenvertaisen aseman varmistaminen sitä edellyttää.

Tavoitteena on, että perusopetuksen jälkeen kaikki saavat opiskelupaikan (koulutustakuu). Stadin ammattiopiston Brygga tarjoaa joustavia väyliä toisen asteen opintoihin ilman toisen asteen koulutuspaikkaa jääneille ja toisen asteen opinnoissa keskeyttämisvaarassa oleville. Bryggan avoimissa opinnoissa räätälöidään yksilöllisiä koulutuspolkuja nuorten erilaisiin tarpeisiin. Etsivä nuorisotyö tarjoaa tukea ja ohjausta 15-29 -vuotiaille nuorille, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella. Ammatillista koulutusta järjestetään työvoimatarpeen mukaisesti koulutuksen määrällisen ja laadullisen ennakoinnin perusteella.

Myös oppilas- ja opiskelijahuoltopalveluja lisätään asiakasmäärien kasvun edellyttämällä tavalla. Yhteisöllinen oppilashuolto edellyttää vahvaa yhteistyötä kouluissa ja oppilaitoksissa eri toimijoiden kesken. Se ohjaa kouluja ottamaan oppilaiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden suunnittelemisen aiempaa paremmin huomioon.

Positiivisen diskriminaation rahoitusta jatketaan. PD-rahalla tuetaan tasa-arvoisten varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sillä tuetaan lasten ja oppilaiden oppimista ja kasvua, koulunkäyntiä sekä varmistetaan erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien oppilaiden osalta peruskoulun päättäminen ja toiselle asteelle siirtyminen.

Sitovien tavoitteiden kytkeytyminen strategiaan lähtökohtiin

Sitova tavoite ”Helsingissä on joustavat elinikäisen oppimisen polut, jotka ottavat erilaisten oppijoiden tarpeet huomioon.” tukee kaupungin strategisen lähtökohdan Eriarvoistumisen ehkäisy toteutumista. Sitova tavoite ”Tehostetaan toimialan yhteistä tilankäyttöä.” puolestaan kytkeytyy kiinteästi kaupungin strategiaan lähtökohtiin Tuottavuuden parantaminen ja Investointikatto.

Toimialan henkilöstösuunnitelma 2018 - 2020

	2016	2017	TAE 2018	TSE 2019	TSE 2020
Henkilöstön määrä tilanteesta 31.3.					
Henkilöstön määrä yhteensä. Vuosien 2016 ja 2017 vuodet eivät ole vertailukelpoisia, hallinnosta puuttuu osa henkilöstöstä	12744	13051	13369	13548	13724
VARHAISKASVATUKSEN HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	6351	6482	6613	6676	6740
Varhaiskasvatusalueet henkilöstön määrä yhteensä	5555	5678	5783	5831	5886
Leikkipuistotoiminnan henkilöstön määrä yhteenstä	384	382	382	382	382
Varhaiskasvatuksen hoito- ja kasvatushenkilöstö ruotsinkielinen	412	422	448	463	472
PERUSOPETUKSEN OPETTAJAT YHTEENSÄ	3530	3566	3791	3899	4007
Opetushenkilöstö yhteensä suomenkielinen perusopetus	3214	3253	3461	3564	3664
Opetushenkilöstö yhteensä ruotsinkielinen perusopetus	316	313	330	335	343
LUKIOKOULUTUKSEN OPETTAJAT YHTEENSÄ	563	565	566	568	567
Opetushenkilöstö yhteensä suomenkielinen lukiokoulutus	479	479	479	481	480
Opetushenkilöstö yhteensä ruotsinkielinen lukiokoulutus	84	86	87	87	87
AMMATILLISEN KOULUTUKSEN HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	939	978	932	932	932
Opetushenkilöstö yhteensä Stadin ammattiopisto ja aikuisopisto	746	757	757	757	757
Muu henkilöstö yhteensä Stadin ammattiopisto ja aikuisopisto	193	221	175	175	175
KOULUNKÄYNTIAVUSTAJAT YHTEENSÄ	408	400	426	430	451
Koulunkäyntiavustajat yhteensä suomenkieliset peruskoulut	382	375	400	403	424
Koulunkäyntiavustajat yhteensä ruotsinkieliset peruskoulut	26	25	26	27	27
KURAATTORIT JA PSYKOLOGIT YHTEENSÄ	211	208	210	212	214
Perusopetuksen psykologit ja kuraattorit yhteensä	119	113	115	117	119
Toisen asteen koulutus, psykologit ja kuraattorit yhteensä	76	78	78	78	78
Ruotsinkieliset psykologit ja kuraattorit yhteensä	16	17	17	17	17
HALLINTO JA TUKIPALVELUT YHTEENSÄ	524	614	609	609	609
KASKO Hallinto, Hallinto- ja tukipalvelut yhteensä *)			534	534	534
SVES, asiantuntija- ja toimistopalvelut, vakinaiset ja määräaikaisten yht.			29	29	29
Hallinto, palvelukokonaisuuksien johto ja esimiehet			46	46	46
*) Hatun vakinaisten henkilöstömäärä on kanslian antama tavoitelukumäärä, johon lisätty kalustonhoitajat, opistoisännät, vahtimestarit eli 37 henkilöä					
*) 2016 ja 2017 ei vertailukelpoinen koska siirretty henkilöä hallintoon					
VAPAA SIVISTYSTYÖ OPETUSHENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	117	138	138	138	138
Suomenkielinen vapaa sivistystyö opetushenkilöstö yhteensä	98	118	118	118	118
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö opetushenkilöstö yhteensä	19	20	20	20	20
VAPAA SIVISTYSTYÖ MUU HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ	101	100	84	84	66
Suomenkielinen vapaa sivistystyö muu henkilöstö yhteensä *)	82	80	67	67	49
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö muu henkilöstö yhteensä *)	19	20	17	17	17
*) 2016 ja 2017 ei vertailukelpoinen koska siirretty henkilöä hallintoon					

Varhaiskasvatuksessa lasten määrä kasvaa suunnitelmakaudella vuoteen 2020 asti. Kasvatus- ja hoitohenkilöstön määrään esitetään kasvua samassa suhteessa ottaen huomioon varhaiskasvatuslain ja lasten päivähoidosta annetun asetuksen mukaisen mitoituksen. Leikkipuistotoiminnan henkilöstömäärä pysyy vuoden 2017 tasolla.

Perusopetuksen oppilasmäärän kasvusta johtuen suomenkielisen ja ruotsinkielisen perusopetuksen opettajatarve kasvaa. Suunnitelmakaudella esitetään perustettavaksi

uusia opettajan virkoja. Lisäksi palkataan oppilasmäärän kasvun edellyttämä määrä päätoimisia ja sivutoimisia tuntiopettajia.

Ammatillisen koulutuksen virkaehtosopimuksen työaikajärjestelyjen muutos tulee vaikuttamaan suunnittelukaudella opetushenkilöstön rakenteeseen määräaikaisen henkilöstön osalta.

Hallinnon henkilöstösuunnitelma perustuu kaupunginkanslian asettamaan hallinto- ja tukipalvelujen henkilöstömäärän tavoitetasoon. Tavoitetasossa ei kuitenkaan ole huomioitu sitä, että toimialan tukipalveluhenkilöstöä ei siirretty keväällä ennakoidulla tavalla Palvelukeskus liikelaitokseen (kalustonhoitajat, opistoisännät ja vahtimestarit).

Vuosina 2018 - 2020 nykyisestä vakinaisesta henkilöstöstä arvioilta 662 saavuttaa eläkeiän. Muuksi henkilöstön lähtövaihtuvuudeksi arvioidaan noin 900 henkilöä. Tehtävien vapautuessa tuottavuutta parannetaan tehtäväjärjestelyjä toteuttamalla ja toimintaprosesseja uudistamalla. Vapautuvat opetustehtävät sekä varhaiskasvatuksen hoito- ja kasvatustehtävät täytetään palvelutarpeen mukaisesti.

Toimialan tilankäyttösuunnitelma 2018–2020

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee huolehtia siitä, että se voi tarjota tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset oppimisen tilat. Tilamitoitusta, suunnittelua ja käytäntöä ohjaavat myös Opetushallituksen suositukset perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa. Päivähoidon tilojensuunnittelussa noudatetaan ympäristökeskuksen ohjeita ja entisen varhaiskasvatusviraston suunnittelu- ja mitoitusperiaatteita. Perusopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen palveluverkkoa kehitetään kaupunginhallituksen maaliskuussa 2015 päättämien linjauksien ja tavoitteiden mukaisesti.

Tavoitteena on, että tilojen yhteiskäytöllä tehostetaan toimialan tilankäyttöä ja että kaikki kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilat ovat tehokkaassa käytössä. Uusilla ja kasvavan oppilasmäärän alueilla huolehditaan palvelujen oikea-aikaisesta toteutuksesta. Perusparannusten yhteydessä tarvittavien väistötilojen käyttö ja kustannukset optimoidaan käyttämällä niitä useiden lähekkäin sijaitsevien koulujen väistötiloina peräkkäin.

Uusi opetussuunnitelma ja oppimisen digitalisaatio mahdollistavat uudenlaisen ja tilatehokkaamman koulurakennuksen sekä ympäristön tilojen käytön. Tilankäyttöä tehostetaan suunnittelemalla joustavia ja muunneltavia tiloja ja käyttämällä ruokasali-, aula-, käytävä- sekä muita tiloja oppimisen tiloina. Toteutettavat muuntojoustavat opetustilat mahdollistavat luopumisen osasta nykyisiä tiloja. Tilatehokkuutta parannetaan myös oppilaspaikkoja lisäämällä.

Perusopetuksen palveluverkkotarkastelun avulla on voitu tehostaa koulutilojen käyttöä. Koulun ja päiväkodin yhteishankkeissa voidaan yhteisillä keittiö-, ruokasali-, liikunta- ja hallinnon tiloilla tehostaa tilankäyttöä. Varhaiskasvatuksessa luovutaan toiminnallisesti epätarkoituksenmukaisista tiloista, tiivistetään nykyisiä tiloja sekä sijoitetaan toimintaa kaupungin omistamiin tiloihin. Ammatillisessa koulutuksessa opetusta keskitetään tulevaisuudessa Roihupellon kampukselle.

Koulu- ja oppilaitostilojen ilta- ja vapaa-ajankäyttöä on lisätty pidentämällä tilojen varauskautta. Koulujen ja oppilaitosten liikuntatilojen vapaa-ajan käyttöä koskeva hallinnointi siirrettiin liikuntavirastolle 1.6.2017. Tilasuunnittelussa ja kulunvalvonnassa huomioidaan muiden toimialojen käyttäjien tarpeet. Kaupunkitasolla yhteiskäytöllä saavutetaan kustannussäästöjä, kun hallintokuntien kokonaistilantarve vähenee.

Hallinnon osalta tilankäyttö tehostui entisestään varhaiskasvatusviraston ja osan Työväenopiston hallinnosta muuttaessa keväällä 2017 Töysäkadun monitiloimistoon. Varhaiskasvatusviraston toimitiloista (3 460 m²) luovuttiin kokonaan ja osa Työväenopiston vapautuneista hallinnon tiloista voidaan ottaa muuhun käyttöön.

Tilankäytön tehostamisen seurauksena kiinteistöjen ilmanvaihdon ja muiden teknisten järjestelmien sekä saniteetti- ja ruokahuollon tilojen lisääntynyt tarve aiheuttaa erikokoisia perusparannus- ja korjaustarpeita, jotka toteutuessaan nostavat toimialan vuokrakustannuksia suunnitelmakaudella 2018-2027.

Digitalisaatio ja tietotekniikka palvelutuotannon ja prosessien kehittämisessä

Digitalisaatiolla tarkoitetaan systeemistä ydintoiminnan muuttamista. Yhteiskunnan ja työelämän digitalisoituminen ja muutos asettaa merkittäviä haasteita kasvatukselle ja koulutukselle, jotta lapset ja nuoret saavat yhteiskunnassa tarvittavat taidot. Kasvatuksen ja koulutuksen digitalisaation kehittäminen on myös edellytys uusien opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatussuunnitelmien toteuttamiselle. Uudet valtakunnalliset opetussuunnitelmien perusteet syventävät tapaa oppia tuomalla opetukseen ainesisältöjen lisäksi laaja-alaiset taidot, yhteisöllisen oppimisen ja ilmiöpohjaisen opetuksen. Koululta edellytetään osaamisperusteisuutta, yksilöllisten opintopolkujen rakentamista sekä oppimisen monipuolista arviointia. Myös varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnalliset perusteet tuovat laaja-alaisen osaamisen osaksi opeteltavia taitoja. Lukion ylioppilaskirjoitukset muuttuvat asteittain sähköiseksi vuosien 2016 - 2019 aikana. Ammatillista koulutusta uudistetaan valtakunnallisesti vastaamaan tulevan yhteiskunnan ja digitalisaation haasteita. Elinikäisen oppimisen näkökulmasta digitalisaation vaatimiin taitoihin vastaa pitkälti vapaa sivistystyö mm. seniorien osalta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tietohallinto vastaa toiminnan digitalisaation teknisestä toteuttamisesta. Palvelutuotanto on ajasta ja paikasta riippumaton. Digitalisaation myötä toteutetaan myös siirtyminen palvelujohtoiseen toimintaan, johon liittyy keskeisesti asiakaslähtöisyys, korostuu asiakasymmärryksen kehittäminen digitaalisissa ympäristöissä sekä resurssien ja kokeilukulttuurin kehittäminen. Tämä edellyttää toiminnan prosessien systemaattista seurantaa.

Teknologian pedagogisesti mielekkään ja toimivan käytön edellytyksenä on johtamisen kehittäminen sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen. Teknologian täysimääräinen hyödyntäminen kasvatuksen ja koulutuksen uudistamisessa edellyttää digitalisaation pedagogista johtamista, uuden kehittämisestä, uutta osaamista sekä koko kaupungin näkemistä oppimisympäristönä. Helsingin kaupungin opetuksen digitalisaatio-ohjelma vuosille 2016–2019 sekä varhaiskasvatuksessa käynnistetty Digiohjelma vuosille 2016 - 2020 vastaavat digitalisoituneen yhteiskunnan tarpeisiin ja sisältävät keskeiset tavoitteet ja

toimenpiteet kasvatuksen ja koulutuksen digitaaliselle uudistamiselle. Vapaalle sivistystyölle on valmisteilla digitalisaatio-ohjelma, jonka avulla kehitetään sekä opetuksen sisältöjä että henkilöstön digi-osaamista. Nämä digitalisaatio-ohjelmat yhdistetään ja kehitetään kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteiseksi digitalisaatio-ohjelmaksi.

Talousarvion seurannassa tarkasteltavat tavoitteet

Sitovat toiminnan tavoitteet

Tavoite 1: Helsingissä joustavat elinikäisen oppimisen polut ottavat huomioon erilaisten oppijoiden tarpeet.

Mittarit:

- Esiopetus: Jokaiselle lapselle on laadittu uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukainen lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.
- Perusopetus: Portfolio-oppimista toteutetaan kaikissa peruskouluissa. Oppijan oppimisprosessi nähdään kokonaisuutena ja portfolio seuraa oppijan mukana koko hänen oppimispolkunsa ajan.
- Lukiot: Opiskelijat laativat urasuunnitelman ohjaushenkilöstön tuella 1. vuoden loppuun mennessä.
- Ammatillinen koulutus: Jokaiselle opiskelijalle on laadittu henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, joka sisältää puuttuvan osaamisen hankkimistavan.
- Vapaa sivistystyö: suunnitellaan ja otetaan käyttöön opitun tunnistamisen ja tunnustamisen menetelmät.

Tavoite toteutuu, jos kolmessa mittarissa saavutetaan asetettu tavoitetaso.

Tavoite 2: Tehostetaan toimialan yhteistä tilankäyttöä

Mittari:

- Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten tilankäyttöä tehostetaan järjestämällä opetusta koulun/oppilaitoksen ulkopuolella 5 % ja neljä suomenkielisen esiopetuksen ryhmää käynnistyy peruskoulujen tiloissa.

Määrä ja taloustavoitteet

Suoritettavoitteet

	2016	2017	ennuste prognos 2017	2018	2019	2020
Varhaiskasvatus ja esiopetus						
Suomenkielinen varhaiskasvatus						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset 31.12.2016	37 012	37 769	37 596	38 096	38 596	39 096
Omissa päiväkodeissa 31.12.	22 052	22 759	23 229	23 579	23 929	24 279
Ostopalvelupäiväkodeissa 31.12. (sis. maksut.)	210	290	290	290	290	290
Perhepäivähoidossa 31.12.	1 000	997	951	951	951	951
Lasten kotihoidontuki, lapset 31.12.	8 900	8 706	8 423	8 423	8 423	8 423
Yksityishoidontuki, lapset 31.12.	3 237	3 396	3 411	3 536	3 661	3 786
Kerhoissa, lapset 31.12.*	1 500	1 500	1 200	1 225	1 250	1 275
<i>Esiopetus, perusopetuksessa– förskola i grundläggande utbildning</i>	113	121	93	93	93	93
Perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminnan oppilaat:	5 600	5 400	6 660	4 560	4 860	5 160
Kaupungin järjestämässä iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	1 400	1 400	1 560	1 074	1 151	1 228
Muiden järjestämässä avustettavassa iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	4 200	4 000	5 100	3 486	3 709	3 932
Suomenkielinen perusopetus – Finsk grundläggande utbildning	36 441	37 348	37 428	38 646	39 790	40 916
Suomenkielinen lukiokoulutus – Finsk grundläggande gymnasieutbildning						
Lukiokoulutus - Gymnasieutbildning	7 157	7 300	7 189	7 229	7 259	7 244
Valmistava opetus - Förberedande undervisning	52	52	47	52	52	52
Ammatillinen koulutus opiskelijavuosina*)– Yrkesutbildning	9 399	9 574	9 574	9 588	9 678	9 678
Valtionosuuteen oikeuttava koulutus – Utbildning som berättigar till statsandel	7 840	7 857	7 857	7 857	7 857	7 857
Valtionosuuteen oikeuttava lisäkoulutus – Tilläggsutbildning som berättigar till statsandel	148	150	150	150	150	150
Oppisopimuskoulutus – Läroavtalsutbildning	1 411	1 567	1 567	1 581	1 671	1 671
*) opiskelijamäärä*0,9						
Muu ammatillisen koulutuksen järjestämä koulutus						
Maksullinen palvelutoiminta henkilötyövuosina– Avgiftsbelagd service	300	300	300	300	300	300
Työpajatoiminta, opiskelijamäärä henkilötyövuosina - Verkstadsverksamhet, antal studerande årsverken	137	132	132	132	132	132
Perusopetuksen lisäopetus oppilasmäärä - Påbyggnadsundervisning (årskurs 10)	40	40	40	40	40	40
Suomenkielinen vapaa sivistystyö						
Opetustunnit	102 500	101 500	102 500	98 500	98 500	98 500
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	78 000	78 000	78 000	76 000	76 000	76 000
Kokeileva, Integroiva, Strateginen opetus	12 500	15 000	15 000	14 500	14 500	14 500

Suoritettavotteet

	2016	2017	ennuste prognos 2017	2018	2019	2020
Ruotsinkieliset palvelut						
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus						
<i>Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset 31.12.2016</i>	2 265	2 348	2 340	2 356	2 443	2 487
Omissa päiväkodeissa 31.12.	1 875	1 943	1 940	1 970	2 045	2 085
Ostopalvelupäiväkodeissa 31.12. (sis. maksut.)	190	200	205	200	200	200
Perhepäivähoidossa 31.12.	123	120	95	95	95	95
<i>Esiopetus, perusopetuksessa– förskola i grundläggande utbildning</i>	77	85	100	91	103	107
<i>Ruotsinkielinen perusopetus – Svensk grundläggande utbildning</i>	3 399	3 445	3 442	3 524	3 568	3 656
<i>Ruotsinkielinen lukiokoulutus – Svensk grundläggande gymnasieutbildning</i>	1 221	1 214	1 205	1 215	1 215	1 215
<i>Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö</i>						
Opetustunnit	22 500	22 500	23 000	20 500	20 500	20 500
Opiskelijamäärä	6 300	6 300	6 600	5 700	5 700	5 700
Kurssilaiset, ilmoittautuneet opiskelijat	18 500	18 500	17 500	17 000	17 000	17 000
Opintonsa loppuunsaattaneiden maahanmuuttajien määrä	15	15	15	15	15	15
<i>Kaupungin varhaiskasvatuksen palvelut yhteensä</i>	39 277	40 117	39 936	40 452	41 039	41 583
<i>Perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminta</i>	5 600	5 400	6 660	4 560	4 860	5 160
<i>Kaupungin tuottaman perusopetuksen oppilaat yhteensä - Förskola och grundläggande utbildning sammanlagt</i>	39 840	40 793	40 870	42 170	43 358	44 572
<i>Kaupungin tuottaman lukiokoulutuksen opiskelijat yhteensä - Studerande inom gymnasieutbildningen sammanlagt</i>	8 378	8 514	8 394	8 444	8 474	8 459
<i>Ammatillinen koulutus – Yrkesutbildning</i>	9 399	9 574	9 574	9 363	9 678	9 678
Kotikuntakorvausten perusteena olevat oppilasmäärät - Elevantal som ligger till grund för hemkommunersättning						
- Helsingin kaupungin järjestämässä esi- ja perusopetuksessa olevat muiden kuntien oppilaat	553	626	580	626	626	626
- Muiden koulutuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksessa olevat helsinkiläiset oppilaat	8 834	8 750	8 750	8 750	8 750	8 750

Tehokkuus/taloudellisuus

	ennuste prognos 2017	2018	2019	2020
Varhaiskasvatus ja esiopetus				
Keskimääräiset nettomenot €/lapsi*)				
Suomenkielinen varhaiskasvatus	8 818	8 824	8 943	8 990
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	10 585	10 270	10 034	9 949
Keskimääräiset nettomenot €/oppilas/opiskelija *)				
Suomenkielinen esi- ja perusopetus –Finsk förskola och grundläggande utbildning	9 260	9 041	9 011	8 987
Suomenkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus – Finsk gymnasie- och vuxengymnasieutbildning	7 968	7 647	7 747	7 892
Ruotsinkielinen esi- ja perusopetus – Svensk förskola och grundläggande utbildning	9 849	9 803	9 709	9 543
Ruotsinkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus – Svensk gymnasie- och vuxengymnasieutbildning	8 585	8 556	8 911	8 905
Ammatillinen koulutus – Yrkesutbildning ilman opso	9 937	10 639	10 661	10 743
Vapaa sivistystyö nettomenot €/opetustunti *)				
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	116	121	121	121
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	140	150	178	178

*) kyseessä keskimääräinen hinta

Tuottavuuden kehittymistä kuvaavat tunnusluvut

	2016	2017	2018	2019	2020
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kokonaistuottavuus					
<i>2015=100</i>					
Suoriteindeksi	102,0	104,7	106,7	108,7	110,5
Kustannusindeksi	101,6	103,8	104,4	107,01	109,2
Tuottavuusindeksi	100,4	100,9	102,2	101,5	101,2

Toiminnan tuloksellisuus ja vaikuttavuus

Vaikuttavuustavoitteet	Ennuste					
	2016	2017	2017	2018	2019	2020
Suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus						
Lapsia varhaiskasvatuksen palvelujen piirissä 1-6V	97,3 %	98,5 %	98,8 %	99,0 %	99,5 %	99,7 %
Suomenkielinen perusopetus – Finsk grundläggande utbildning						
Peruskoulun päättötodistuksen saaneet	98 %	98 %	98 %	98 %	98 %	98 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1 luokan oppilaat	86 %	86 %	86 %	86 %	86 %	86 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 6 luokan oppilaat	75 %	75 %	75 %	75 %	75 %	75 %
Ruotsinkielinen perusopetus – Svensk grundläggande utbildning						
Peruskoulun päättötodistuksen saaneet	99 %	99 %	99 %	99 %	99 %	99 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1 luokan oppilaat	89 %	89 %	89 %	89 %	89 %	89 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 6 luokan oppilaat	81 %	81 %	81 %	81 %	81 %	81 %
Suomenkielinen lukiokoulutus – Finsk gymnasieutbildning						
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtak. keskiarvoon)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Läpäisyaste	85,4 %	85,4 %	89,4%	89,4%	89,4%	89,4%
Keskeyttäminen negatiivinen	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %
Ruotsinkielinen lukiokoulutus – Svensk gymnasieutbildning						
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtak. Keskiarvoon)	0,0	0,0	0,0			
Läpäisyaste	93,4 %	93,4 %	93,4 %	93,4 %	93,4 %	93,4 %
Keskeyttäminen negatiivinen	1,2 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %
Ammatillinen koulutus						
Läpäisyaste	53,8 %	53,8 %	53,8 %	53,8 %	53,8 %	53,8 %
Läpäisyaste, näyttötutkintoperusteinen	59,8 %	59,8 %	59,8 %	59,8 %	59,8 %	59,8 %
Keskeyttämiset, negatiiviset	11,8 %	11,8 %	11,8 %	11,8 %	11,8 %	11,8 %
Järjestämisluvan käyttöaste	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen 2016–2020

Tilankäyttö (hyötyneliötä/asiakas) 2016 - 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Päiväkodit ja leikkipuistot	9,4	9,4	9,4	9,5	9,4
Perusopetus	12,2	12,2	11,9	11,7	11,4
Lukiokoulutus	9,7	9,5	9,5	9,5	9,6
Ammatillinen koulutus	19,9	16,3	16,2	16,6	16,6

Tilankäyttöohjelman mukaan suunnitelmakaudella 2018 - 2027 tilankäyttö tehostuu huomattavasti. Uudella toimialalla tarkastelualueita on lisätty, jolloin kaikilta alueilta ei ole käytettävissä aikaisempien vuosien vastaavia vertailulukuja. Varhaiskasvatuksen (suomen- ja ruotsinkielinen) hyötyneliömäärän asiakasta kohden (htm²/opp.) arvioidaan tehostuvan vuoden 2016 tasosta 9,37 htm² tasoon 9,14 vuoteen 2027 mennessä. Perusopetuksen (suomen- ja ruotsinkielinen) neliömäärä oppilasta kohden laskee vuoden 2016 tasosta 12,22 tasoon 10,56 vuoteen 2027 mennessä. Lukioiden (suomen- ja ruotsinkielinen) neliömäärä opiskelijaa kohti laskee vuoden 2016 tasosta 9,67 tasoon 9,10 vuoteen 2027 mennessä ja ammatillisen koulutuksen vastaava luku vuoden 2016 tasosta 19,85 tasoon 15,40 vuoteen 2026 mennessä.

B TALOUSARVIOEHDOTUS PALVELUKOKONAISUUKSIKSI

B-osa sisältää A-osan eli varsinaisen talousarvioehdotuksen erittelyn palvelukokonaisuuksittain. Jokaisen palvelukokonaisuuden kohdalla on keskeiset muutokset suhteessa vuoden 2017 talousarvioon. B-osan rahoituslaskelmia ja perusteluja ei sisällytetä kaupungin talousarvioon.

YHTEENVETO MUUTOKSISTA VERRATTUNA VUODEN 2018 TALOUSARVIOON

Talousarvioehdotuksessa on varauduttu asiakasmäärien kasvuun ja digitalisaatio-ohjelman jatkamiseen

Talousarvioehdotuksen lähtökohtana ovat A-osassa kuvatut strategiset painotukset sekä lakisääteisten palvelujen turvaaminen.

Ehdotuksessa on varauduttu asiakasmäärän kasvuun noin 1 700 lapsella ja nuorella eli 2 % vuoteen 2017 verrattuna. Talousarvioehdotuksessa on myös varauduttu erityistä tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten määrän kasvuun. Asiakasmäärän kasvusta johtuviin henkilöstön palkkoihin sekä palvelujen ja tarvikkeiden hankintaan on varattu kaikkiaan noin 17,6 miljoonaa euroa.

Investointimäärärahoista on varattu vuoden 2017 tapaan 10 miljoonaa toimialan digitalisaatio-ohjelman jatkamiseen. Tämä on yhtä suuri varaus, kuin oli opetusviraston vuoden 2017 talousarviossa. Vuodesta 2018 alkaen tällä määrärahalla on kuitenkin rahoitettava myös varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön digitalisaatiohankinnat, joista merkittävin on varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmän uusiminen. Näin ollen digihankkeiden rahoitus kiristyy vuoteen 2017 verrattuna.

Talousarvioehdotuksessa on varauduttu tilakustannusten merkittävään kasvuun

Tilakustannuksien arvioidaan kasvavan noin 11,8 miljoonalla eurolla johtuen pääosin uusien tilojen vuokrista ja perusparannettavien tilojen vuokrien noususta. Lisäksi vuokratilakustannuksia nostaa noin 2,5 miljoonalla eurolla se, että kaupunginhallitus päätti alentaa toimialan tilavuokria vuosina 2016 ja 2017 runsaalla 2,5 miljoonalla eurolla. Vastaavaa päätöstä ei ole tehty vuodelle 2018. Tämän alennuksen poistuminen huomioiden tilakustannusten nousuun on varattu 14,3 miljoonaa euroa.

Edellä arvioitu vuokrien kasvu johtuu pääosin olemassa olevien tilojen perusparannuksista. Perusparannukset nostavat tilavuokria. Tilankäyttöohjelman mukaan suunnitelmakaudella 2018-2027 toimialan tilankäyttö tehostuu huomattavasti. Tilankäytön tehokkuuden toteutumista on käsitelty tarkemmin edellä talousarvioehdotuksen A-osassa kohdassa Tilankäytön tehokkuuden toteutuminen.

Talousarvioesitykseen on varattu yhteensä 0,7 miljoonaa euroa ulkoisen rahoituksen hankkeisiin, joista on ollut päätös olemassa raamin antamishetkellä. Toimiala on bruttobudjetissa: tulojen kasvu ei oikeuta ylittämään kaupunginhallituksen antamaa menoraamia.

Talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu mm. varhaiskasvatusmaksujen alenemiseen

Esityksessä ei ole varauduttu valtiovarainministeriön vuoden 2018 talousarvioesitykseen sisältyvään varhaiskasvatusmaksujen alenemiseen. Mikäli alennus toteutetaan hallituksen puoliväliriihen mukaisesti, toimialan tulot vähenevät arviolta 10 miljoonalla eurolla ja menot lisääntyvät arviolta 5 miljoonalla eurolla. Arviot ovat suuntaa-antavia, koska maksualennusten vaikutusta perheiden valintoihin on hyvin vaikea ennakoita.

Talousarvioehdotuksessa ei myöskään ole varauduttu seuraaviin menoeriin:

- Suomenkielisen perusopetuksen monikielisen ohjaajamallin jatkuminen (kaupunginhallituksen erillirahoituksella palkattu neljä ohjaajaa, vuosikustannus 170 000 euroa)
- Osaamiskeskus-toiminnan jatkuminen (toiminta on rahoitettu vuoteen 2017 asti kaupunginhallituksen erillirahoituksella, vuosikustannus 3 miljoonaa euroa)

Talousarvioraamin toteuttaminen edellyttää tuottavuus- ja sopeuttamistoimenpiteitä

Talousarvioraamin kasvu kattaa käytännössä ainoastaan hintatason nousun. Kuten edellä on todettu, asiakasmäärän kasvun rahoittamiseen on varattu talousarvioehdotuksessa 17,6 miljoonaa euroa ja tilakustannusten kasvuun 14,3 miljoonaa euroa eli yhteensä 32 miljoonaa euroa. Koska raamin sallima menojen kasvu riittää kattamaan ainoastaan hintatason nousun, nämä asiakasmäärän ja tilakustannusten kasvusta johtuvat lisämenot on rahoitettava tuottavuus- ja säästötoimenpiteillä, eli vähentämällä palvelujen järjestämisen kustannuksia.

Tuottavuus- ja säästötoimenpiteiden kohdentamisen lähtökohtana ovat olleet lakisääteisten palvelujen turvaaminen. Eri palvelujen kokonaismenoihin suhteutettuna tuottavuus- ja säästötoimenpiteet ovat pienimmät varhaiskasvatuksessa ja suurimmat toisen asteen koulutuksessa.

Jokaisen palvelukokonaisuuden kohdalla kerrotaan keskeiset resurssilisäykset sekä tuottavuus- ja sopeuttamistoimet. Uusi syksyllä valmistuva kaupunkistrategia tulee vaikuttamaan valtuuston loppuvuodesta hyväksymään talousarvioon. Tästä johtuen tuottavuus- ja sopeutustoimet täsmentyvät tulosbudjetissa, jonka lautakunta käsittelee joulukuussa 2017.

1. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus

	TAE 2018	TSE 2019	TSE 2020
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
MYYNTITULOT	0	0	0
MAKSUTULOT	40 675	41 020	41 520
TUET JA AVUSTUKSET	577	577	577
VUOKRATULOT	0	0	0
MUUT TOIMITATULOT	635	635	635
TULOT YHTEENSÄ	41 887	42 232	42 732
PALKAT	150 195	153 495	156 795
HENKILÖSIVUMENOT	44 983	46 683	48 383
PALVELUJEN OSTOT	48 909	50 409	51 909
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	4 080	4 180	4 280
AVUSTUKSET	150	150	150
VUOKRAT	47 342	48 342	49 342
MUUT MENOT	439	439	439
MENOT YHTEENSÄ	296 098	303 698	311 298
TOIMINTAKATE	-254 211	-261 466	-268 566

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus tuottaa suomenkielisiä varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluja sekä suomenkielisiä iltapäivä- ja leikkipuistotoimintapalveluita.

Varhaiskasvatus- ja esiopetusalueet tuottavat päiväkotihoidon, perhepäivähoitoa ja ryhmäperhepäivähoitoa sekä järjestävät esiopetusta ja alle kouluikäisten lasten kerhotoimintaa päiväkodeissa. Alueita on kymmenen. Varhaiskasvatuksen kokonaisasiakasmäärä on 38 096 lasta.

Palvelukokonaisuus järjestää leikkipuistoissa ja perhetaloissa avointa ja ohjattua toimintaa pikkulapsiperheille ja koululaisille sekä perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa koululaisille. Pääosa perusopetuslain mukaisesta iltapäivätoiminnasta järjestetään kaupungin avustamana toimintana. Avustusmäärärahat ovat hallinnon ja tukipalvelujen määrärahoissa. Perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa on varauduttu järjestämään 4 600 lapselle. Lisäksi palvelukokonaisuus vastaa kehitysvammaisten ja autististen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2017 talousarvioon

Varhaiskasvatuksessa on varauduttu asiakasmäärän kasvuun kaupungin omissa päiväkodeissa runsaalla 800 lapsella verrattuna vuoden 2017 talousarvioon. Kasvuun on varattu määrärahoja 9,2 miljoonaa euroa, jolla katetaan kasvavat henkilöstömenot sekä tarvikkeiden ja palvelujen hankinnat.

Tilavuokrien korotuksiin on varattu määrärahaa 1,0 miljoonaa euroa. Pääosa korotuksista johtuu ylläpitovuokrien tasotarkistuksista.

Varhaiskasvatukselle ei ole asetettu tuottavuustavoitetta.

Tilankäyttöä tehostetaan toimialan sisällä. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistä tilankäyttöä lisätään esiopetuksessa, mikä vähentää uusien tilojen tarvetta.

Esitykseen sisältyy kotihoidon tuen kuntalisän poistaminen yli 2-vuotiailta. Lisäksi esitys edellyttää toiminnan sopeuttamista. Varhaiskasvatuksessa toiminta on lakisääteistä ja mahdollisia sopeuttamistoimenpiteitä on esimerkiksi esitykseen sisältyvä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen perhevapailta ja työttöminä olevilta. Kotihoidon tuen kuntalisän poistaminen edellyttää lautakunnan ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen valtuuston erillistä päätöstä.

Talousarvioesityksessä on varauduttu turvaamaan perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan paikat kaikille ensimmäisen luokan oppilaille. Talousarvioraami ei mahdollista paikan tarjoamista toisen luokan oppilaille

2. Perusopetuksen palvelukokonaisuus

	TAE 2018 1 000 €	TSE 2019 1 000 €	TSE 2020 1 000 €
MYYNITULOT	4 600	4 600	4 600
MAKSUTULOT	600	600	600
TUET JA AVUSTUKSET	4 600	4 600	4 600
VUOKRATULOT	60	60	60
MUUT TOIMITATULOT	100	100	100
TULOT YHTEENSÄ	9 960	9 960	9 960
PALKAT	148 635	154 135	159 635
HENKILÖSIVUMENOT	43 471	44 871	46 271
PALVELUJEN OSTOT	42 367	42 447	42 527
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	9 867	9 887	9 907
AVUSTUKSET	-	-	-
VUOKRAT	87 337	89 337	91 337
MUUT MENOT	365	365	365
MENOT YHTEENSÄ	332 042	341 042	350 042
TOIMINTAKATE	- 322 082	- 331 082	- 340 082

Perusopetuksen palvelukokonaisuus järjestää suomenkielistä perusopetusta ja muuta perusopetuslain mukaista toimintaa lukuun ottamatta esiopetusta ja perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Perusopetusta on varauduttu järjestämään runsaalle 38 600:lle oppilaalle. Talousarvioehdotuksessa on varauduttu oppilasmäärän kasvuun noin 1 300 oppilaalla..

Perusopetuksen oppilasmäärän ennustetaan kasvavan 1300 oppilaalla, ollen 38 646 oppilasta vuonna 2018. Vieraskielisten oppilaiden määrän ennakoitaan kasvavan runsaalla 600:lla.

Perusopetuksen alueelliset palvelut järjestää perusopetusta alueen peruskouluissa. Alueellisia palveluita on viisi. Esi- ja perusopetuksen oppilashuoltopalvelut tuottaa esi- ja perusopetuksessa toteutettavan yhteisöllisen ja yksilöllisen oppilashuoltopalvelun yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Palveluun kuuluvat psykologi- ja kuraattoripalvelut kaupungin kouluille ja päiväkodeille sekä osin yksityisille ja valtion kouluille ja palvelu tekee yhteistyötä niiden kanssa oppilashuollossa.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2017 talousarvioon

Perusopetuksen oppilasmäärän ennustetaan kasvavan 1 300 oppilaalla verrattuna vuoden 2017 talousarvioon. Tähän on varattu määrärahoja 7,5 miljoonaa euroa. Varaus kattaa opetushenkilöstön palkat, tarvikehankinnat sekä kuljetus- ja ruokailukustannukset. Lisäksi siihen sisältyy ennakoitu lisäystarve vieraskielisten oppilaiden valmistavassa opetuksessa ja suomi toisena kielenä opetuksessa sekä erityisen tuen oppilaiden palvelut.

Tilojen perusparannukset ja uudet tilat lisäävät tilavuokria arviolta 2,8 miljoonalla eurolla.

Suomenkielisessä perusopetuksessa kehitetään inklusiivista koulua ja kehitetään lähikoulua enemmän kaikkien oppilaiden kouluksi, jotta mahdollisimman moni erityisen tuen oppilas voisi opiskella lähikoulussaan. Tämä malli vähentää erityiskuljetusten kustannuksia arviolta 0,4 miljoonalla eurolla.

Erityisopetuksessa Helsinki poikkeaa muusta maasta siinä, että valtaosa, noin 60 % erityisopetuksesta järjestetään luokkamuotoisena ja 40 % integroituna opetuksena. valtakunnallisesti osuudet ovat päin vastaiset. Luokkamuotoinen erityisopetus on kustannuksiltaan huomattavasti kalliimpaa kuin integraatio-opetus. Tavoitteena on lisätä integraatio-opetuksen osuutta valtakunnallisen trendin mukaisesti.

Digitalisaatio-ohjelman vaikutuksesta kirjojen tarve vähenee ja digitaalisten materiaalien hankintojen kustannukset ovat kirjahankintoja pienemmät. Tämä vähentää koulujen materiaalikustannuksia. Tarvikemäärärahoja on vähennetty miljoonalla eurolla.

Keskitettyä henkilöstökoulutusta järjestetään kasvavassa määrin webinaareina, mikä vähentää sijaiskustannuksia.

Tilankäyttöä tehostamalla pyritään säästöihin tilakustannuksissa. Tähän pyritään mm. järjestämällä esiopetusta nykyistä enemmän peruskouluissa.

Vuoden 2018 talousarvioesityksessä on kaikille kaupungin perusopetuksen kouluille asetettu vajaan prosentin tuottavuustavoite, joka lasketaan koulun kokonaismenoista. Asetettu tuottavuustavoite kohdistunee enimmältä osin koulujen henkilöstökuluihin. Resurssin vähennys kasvattaa ryhmäkokoja ja vähentää jakotunteja ja samanaikaisopetusta.

Perusopetuslain mukainen iltapäivätoimintapaikka on varauduttu turvaamaan kaikille 1-vuosiluokan oppilaille.

3. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus

	TAE 2018 1 000 €	TSE 2019 1 000 €	TSE 2020 1 000 €
MYYNITULOT	2 527	2 527	2 527
MAKSUTULOT	2 585	2 585	2 585
TUET JA AVUSTUKSET	613	613	613
VUOKRATULOT	70	70	70
MUUT TOIMITATULOT	89	89	89
TULOT YHTEENSÄ	5 884	5 884	5 884
PALKAT	71 647	73 274	73 274
HENKILÖSIVUMENOT	20 068	21 127	21 127
PALVELUJEN OSTOT	25 610	25 570	25 570
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	5 303	5 303	5 303
AVUSTUKSET	232	232	232
VUOKRAT	55 498	57 486	59 486
MUUT MENOT	129	126	126
MENOT YHTEENSÄ	178 487	183 118	185 118
TOIMINTAKATE	- 172 603	- 177 234	- 179 234

Lukio- ja ammatillinen koulutus sekä vapaa sivistystyö		
	Tulot (1 000 eur)	Menot (1 000 eur)
Ammatillinen koulutus	3 410	113 723
Suomenkielinen lukiokoulutus	357	49 123
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	2 117	11 717
Toisen asteen opiskelijahuolto		3 646
Palvelukokonaisuuden yhteiset rahat		278
	5 884	178 487

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuudelle on varattu määrärahat suomenkielisen lukio- ja aikuislukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja suomenkielisen vapaan sivistystyön sekä toisen asteen opiskelijahuollon palvelujen järjestämiseen. Tämän lisäksi palvelukokonaisuuden vastuulla ovat myös etsivä nuorisotyö, ammatilliseen koulutuksen valmentava koulutus (Valma) ja nuorten työpajatoiminta. Määrärahoissa on varauduttu myös yksityisten oppilaitosten oppilashuollon palveluihin. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan kunta on velvollinen järjestämään psykologi- ja kuraattoripalvelut myös yksityisille koulutuksen järjestäjille joko omalla henkilöstöllään tai avustuksena. Avustusmäärärahat ovat hallinto- ja tukipalvelujen määrärahoissa.

Lukiokoulutusta on varauduttu järjestämään noin 7 200 opiskelijalle ja ammatillista koulutusta 10 650 opiskelijalle. Uusi vuoden 2018 alusta voimaan astuva ammatillisen koulutuksen järjestämislupa perustuu opiskelijavuosiin eli opiskelijoiden toteutuneisiin opiskeluaikoihin. Opiskelijavuosina ammatillista koulutusta tarjotaan noin 9 560 opiskelijavuotta. Vuoden 2018 talousarvioehdotuksessa opiskelijamäärien on ennustettu

pysyvän sekä lukiokoulutuksessa että ammatillisessa koulutuksessa samalla tasolla kuin vuonna 2017. Vapaata sivistystyötä on varauduttu tarjoamaan vajaat 99 000 opetustuntia.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2017 talousarvioon

Perusparannuksista ja uusista tiloista johtuen määrärahoissa on varauduttu tilakustannusten kasvuun noin 7,2 miljoonalla eurolla. Lisäykset koskevat pääosin ammatillisen koulutuksen tiloja.

Vuoden 2017 talousarvioon lukioille ei ole asetettu tuottavuustavoitteita. Vuoden 2018 talousarvioesitykseen sisältyy lukioille tuottavuustavoite, joka toteutetaan lisäämällä lukioiden yhteistä kurssitarjontaa, digitalisoimalla kursseja ja kurssitarjonnan vähentämisellä.

Ammatillisen koulutuksen tuottavuutta parannetaan kasvattamalla työelämässä oppimisen osuutta opinnoista. Tilankäyttöä pyritään myös tehostamaan vuokramenojen kasvun hillitsemiseksi.

Vapaa sivistystyön tuottavuutta parannetaan tilankäyttöä tehostamalla. Budjettiraamissa pysymiseksi opetustunteja vähennetään.

4. Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus

	TAE 2018 1 000 €	TSE 2019 1 000 €	TSE 2020 1 000 €
MYYNITULOT	1 165	1 165	1 165
MAKSUTULOT	5 038	5 238	5 438
TUET JA AVUSTUKSET	20	20	20
VUOKRATULOT	13	13	13
MUUT TOIMITATULOT	33	33	33
TULOT YHTEENSÄ	6 269	6 469	6 669
PALKAT	31 460	31 635	31 810
HENKILÖSIVUMENOT	8 645	8 990	9 335
PALVELUJEN OSTOT	14 929	15 149	15 299
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	1 380	1 380	1 380
AVUSTUKSET	5	5	5
VUOKRAT	18 075	18 075	18 075
MUUT MENOT	50	50	50
MENOT YHTEENSÄ	74 544	75 284	75 954
TOIMINTAKATE	- 68 275	- 68 815	- 69 285

Ruotsinkieliset palvelut	Tulot (1 000 eur)	Menot (1 000 eur)
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	4 570	27 167
Ruotsinkielinen perusopetus	1 115	32 722
Ruotsinkielinen lukiokoulutus	16	9 470
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	568	3 380
Asiantuntija- ja toimistopalvelut		1 805
	6 269	74 544

Ruotsinkielisen koulutuksen palvelukokonaisuus tuottaa kaupungin ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, leikkipuistotoiminnan, perusopetuksen ja muun perusopetuslain mukaisen opetuksen, lukiokoulutuksen, etsivä nuorisotyön, nuorten työpajatoiminnan sekä vapaan sivistystyön palvelut. Lisäksi palvelukokonaisuuden määrärahoissa ovat ruotsinkieliset asiantuntija- ja toimistopalvelut.

Varhaiskasvatuspalveluja on varauduttu järjestämään noin 2 400 lapselle, perusopetusta 3 500 lapselle ja lukiokoulutusta noin 1 200 nuorelle. Vapaata sivistystyötä tarjoaa runsaat 20 000 tuntia opetusta.

Ruotsinkielisessä perusopetuksessa ei ole suomenkielisen perusopetuksen kaltaista aluejakoa. Palvelu sisältää oppilashuollon palvelut. Vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen palvelut sisältävät opiskelijahuollon sekä etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan.

Asiantuntija- ja toimistopalvelut tuottaa palvelukokonaisuuden toimisto-, jaosto- ja asiantuntijapalvelut palvelukokonaisuudelle sisältäen koulut, oppilaitokset ja päiväkodit.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2017 talousarvioon

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärän ennustetaan kasvavan noin 30 lapsella ja perusopetuksen oppilasmäärän noin 80 oppilaalla vuonna 2018. Tästä johtuviin henkilöstö- ja tarvikemenoihin sekä palvelujen ostoihin on varattu määrärahoja 0,9 miljoonaa euroa.

Ruotsinkielisille peruskouluille ja lukioille on asetettu samat tuottavuustavoitteet, kuin suomenkielisille peruskouluille ja lukioille. Perusopetuslain mukainen iltapäivätoimintapaikka on varauduttu turvaamaan kaikille 1-vuosiluokan oppilaille.

Vapaan sivistystyön tuottavuutta parannetaan tilankäyttöä tehostamalla. Toimintaa sopeutetaan opetustunteja vähentämällä vähemmän suosituissa aineissa.

5. Hallinto- ja tukipalvelut

	TAE 2018	TSE 2019	TSE 2020
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
MYYNтитULOT			
MAKSUTULOT			
TUET JA AVUSTUKSET			
VUOKRATULOT	2 000	2 000	2 000
MUUT TOIMITATULOT			
TULOT YHTEENSÄ	2 000	2 000	2 000
PALKAT	24 567	24 567	24 567
HENKILÖSIVUMENOT	6 840	6 840	6 840
PALVELUJEN OSTOT	104 143	104 143	104 143
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	2 222	2 222	2 222
AVUSTUKSET	86 509	86 509	86 509
VUOKRAT	4 156	4 156	4 156
MUUT MENOT	17	17	17
MENOT YHTEENSÄ	228 454	228 454	228 454
TOIMINTAKATE	-226 454	-226 454	-226 454

	TAE 2018 1 000 €
Hallinto- ja tukipalvelut -palvelukokonaisuus yhteensä	228 454
Tukipalveluista päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille kohdistuvat menot:	34 036
Koulujen ja oppilaitosten sihteeripalvelut	5 600
Toimialan kehittämispalvelut	3 241
Kiinteistöjen ja kaluston kunnossapito	9 290
Vapaan sivistystyön vahtimestaripalvelut	930
Tietohallinnon järjestelmä ja kehittämispalvelut, koulujen ja oppilaitosten tietotekniikan tuki	13 339
Viestintä- ja markkinointimenot	686
Palveluiden yhteinen kehittämisraha	950
Korvaukset ja avustukset muille palveluiden tuottajille	168 030
Toimialan hallinnon kustannukset	26 388

Toimialan hallinto jakautuu seitsemään palveluun.

Hallintopalvelut vastaavat oikeudellisten asiantuntijapalveluiden tuottamisesta toimialalla, toimialalautakunnan sekä suomenkielisen jaoston toiminnan käytännön järjestelyistä, toimialan suomenkielisten toimistopalveluiden tuottamisesta koko toimialalle sekä arkistotoimesta.

Henkilöstöpalvelut vastaavat toimialan työnantajatoiminnasta, toimialan henkilöstösuunnittelusta, rekrytoinnin ohjauksesta ja tuesta sekä uudelleensijoutustoiminnasta, toimialan osaamisen, johtamisen ja esimiestyön sekä työhyvinvoinnin kehittämisestä, työsuojelusta ja osaltaan toimialan turvallisuusasioiden edistämisestä sekä tuottavat henkilöstöasioiden neuvontaa esimiehille.

Kehittämispalvelut vastaavat toimialan pedagogisista asiantuntijapalveluista, kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen tuesta sekä toimialan kansainvälisen toiminnan koordinoinnista.

Talous- ja suunnittelupalvelut vastaavat toimialan talouden ja toiminnan suunnittelusta, toimialan strategian valmistelun koordinoinnista sekä sisäisen ja ulkoisen laskennan palveluista ja toteutuksesta. Lisäksi palvelut vastaavat toimialan riskienhallinnan koordinoinnista sekä hankintojen valmistelusta ja tuesta poislukien IT-hankinnat sekä asiakasmaksuista ja laskutuksesta.

Tietohallintopalvelut vastaavat tieto- ja viestintäteknologioiden hyödyntämisestä ja kehittämisestä sekä tietohallinnon yhteentoimivuuden kehittämisestä toimialalla. Lisäksi tietohallintopalvelut huolehtivat tietoturvan edistämisestä ja koordinoinnista toimialalla. Lisäksi tietohallintopalvelu huolehtii IT-hankintojen valmistelusta ja tuesta toimialalla.

Tilapalvelut vastaavat tilahankkeiden suunnittelun ohjauksesta ja tuesta, osaltaan palveluverkon kehittämisestä, tilojen sopimushallinnasta sekä tilojen turvallisuuspalvelun koordinoinnista. Lisäksi tilapalvelut vastaavat osaltaan toimialan turvallisuusasioiden edistämisestä ja koordinoinnista

sekä varautumisen ja jatkuvuuden ohjaamisesta toimialalla.

Viestintäpalvelut vastaavat toimialan yhteisestä sisäisestä viestinnästä ja ulkoisesta viestinnästä sekä toimialan viestintätoimintojen koordinoinnista. Lisäksi yksikkö vastaa toimialan markkinoinnista ja osallisuuden kehittämisen koordinoinnista sekä palveluneuvonnasta.

Keskeiset muutokset verrattuna vuoden 2017 talousarvioon

Toimialan tukipalveluihin ei ole esitetty resurssilisäyksiä. Tukipalvelut on uudessa toimialarakenteessa keskitetty työnjohdollisesti hallintoon, mutta ovat käytännössä osa päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kokonaispalvelua asiakkaille.

Hallinnon tuottavuutta paranannetaan mitoittamalla henkilöstö toimialalle asetetun tavoitemitoituksen mukaiseksi.

C Toimialan vastuulla olevat irtaimen omaisuuden investointimäärärahat

Talousarvio- kohta	TP	TA	TAE	Muutos TA-TAE	TSE	TSE	TSE	TSE	TSE	TSE	TSE	TSE	TSE
	2016	2017	2018	2017-2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
IRTAIMEN OMAISUUDEN PERUSHANKINTA													
KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALA													
Tietotekniikkapalvelut ja kehittäminen	6 128	16 459	16 447	-0,1	17 375	17 500	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	6 000	6 000
Muut hankinnat	7 365	7 418	7 309	-1,5	8 000	8 000	9 588	8 386	11 610	10 241	8 250	6 645	5 955
Irtaimen omaisuuden perushankinta, menot yhteensä	13 493	23 877	23 756	-0,5	25 375	25 500	18 588	17 386	20 610	19 241	17 250	12 645	11 955
Menot	13 493	23 877	23 756	-0,5	25 375	25 500	18 588	17 386	20 610	19 241	17 250	12 645	11 955
Tulot													
Toimintakate	13 493	23 877	23 756	-0,5	25 375	25 500	18 588	17 386	20 610	19 241	17 250	12 645	11 955

Vuodesta 2020 eteenpäin investointiohjelmasta puuttuvat digiohjelma 2. määrärahat

Tietotekniikka palvelut ja kehittäminen

Tietotekniikkapalvelut kattavat tietoteknologisen infrastruktuuri-, tietotyöväline- ja tietojärjestelmäpalvelut sekä tämän kokonaisuuden tuki- ja ylläpitopalvelut. Palveluiden ensisijainen tavoite on varmistaa opetustoimen ydin- ja tukipalveluiden häiriötön toiminta. Tämän saavuttaminen vaatii hyvän ja hyvin dokumentoidun laiteympäristön, määritellyt loppukäyttäjäratkaisut, tehokkaat toimintamallit, määritellyn hallintaprosessin ja palvelulähtöisen ajattelutavan.

Koulutuksessa ja opetuksessa tietoteknologian hyödyntämisen merkitys on kasvanut yhteiskunnan ja työelämän digitalisoitumisen myötä. Tietotekniikan laitehankinnoilla kehitetään tietoteknistä ympäristöä opetustoimen ydintoiminnan strategian ja vaatimusten mukaisesti. Hankintatarpeet tulevat käyttäjien ja muiden sidosryhmien vaatimuksista sekä sisäisen toiminnan tehostamisesta ja niiden lähtökohtana on käyttäjien tarpeiden arviointi myös tulevaisuuden tarpeet huomioiden. Digitalisaatio muuttaa ydintoimintaa ja edellyttää systemaattista ja tavoitteellista tietoteknologian kehittämistä, jotta koulutus ja opetus voi vastata tulevaisuuden yhteiskunnan ja työelämän tarpeisiin. Myös laitteiden ja niiden toiminnallisuuksien ja sovellusten ylläpitäminen tietoturvallisella tavalla vaatii vanhojen ratkaisujen päivittämistä ajantasaisilla laitteilla tai ratkaisuilla.

Vuodelle 2018 varattu määräraha ei riitä kattamaan kaikkien kohteiden tarpeita täysimääräisenä. Toimialan hallinnon osalta määrärahassa on huomioitu uusien sähköisten asiointipalveluiden kehittäminen. Määrärahassa on varaus toimipisteiden perusparannushankkeiden ja uudiskohteiden hankintoihin sekä lukioiden sähköisten yo-kirjoitusten vaatimiin hankintoihin. Määrärahojen puitteissa muut tarvittavat laitehankinnat määritellään ja priorisoidaan yhdessä palvelukokonaisuuksien kanssa käyttäjävaatimusten perusteella. Laitehankinnat tehdään Helsingin kaupungin hankintaprosessin ja puitesopimusten mukaisesti. Ennen tietotyövälineiden toimittamista tehdään laitteisiin tarvittavat asennukset ja riittävä testaus, jotta käyttöönotto sujuu mahdollisimman

sujuvasti. Tietoliikenteen ja tukiasemien osalta toimivuus testataan asennusten jälkeen riittävässä määrin ennen verkon käyttöön ottamista.

Stadin ammattiopiston tietotekniikkahankinnat kohdistuvat pääasiassa olemassa olevan laitekannan uudistamiseen vastaamaan tämän päivän pedagogisia ja työelämälähtöisiä tarpeita sekä korvaamaan käytöstä poistettuja laitteita. Myös valmistuvia perusparannuskohteita varustetaan vastaavasti tietoteknisin laittein. Ammatillisen koulutuksen monimuotoisuudesta johtuen tiukka rajanveto muuhun ja tietotekniseen laitteistoon on hankalaa, sillä lähes kaikkeen ammatillisen koulutuksen työelämälähtöiseen koulutukseen kuuluvat koneet ja laitteet sisältävät merkittävän määrän ice-teknologiaa.

Muut hankinnat

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Määrärahalla varustellaan Kruunuvuorenrantaan tulevan ensimmäisen päiväkodin Borgströminmäen tilat ja päiväkotit Yliskylän korvaava uudisrakennus. Määrärahalla kalustetaan viiden paviljonkipäiväkodin tilat. Nämä ovat Torpparimäessä Kotitorpan, Itäkeskuksessa Lakan ja Botbyn, Malmikartanossa Timotein ja Haagassa Lapinmäen päiväkotien väistötilat sekä Kuninkaantammen paviljonkipäiväkotit. Leikkipuistotoiminnan tiloista varustellaan leikkipuistojen Lohikäärme, Brahe ja Kotinummi leikkipuistojen uudisrakennukset sekä Keskustakirjastoon tulevia leikkipuistotoimintaan liittyviä tiloja.

Suomenkieliset koulut

Perusparannuskohteina valmistuvat mm. Alppilan yläasteen ja lukion tilat. Varauksia on tehty mm. Munkkivuoren ala-asteelle, joka on vaiheistettu. Helsingin Medialukiassa on sisäilmaongelmia. Solakallion koulussa tehdään sosiaalityötiloja. Teknisen työn tiloja valmistuu Meilahden yläasteelle ja Munkkivuoren ala-asteelle. Lisäksi varauksia on tehty mm. räjähdysasiakirjojen hankintaan, työterveydenhuollon antamiin lausuntoihin ergonomian parantamisesta ja pieniin perusparannuksiin. Lisäksi määrärahaa on varattu peruskoulujen/päiväkotien ja lukioiden lapsi/oppilasmäärän kasvusta johtuviin tarpeisiin sekä kahdeksan kouluun uuden oppimisympäristön varustamiseen.

Ruotsinkieliset koulut

Perusparannuskohteena valmistuu Botby Grundskolan vaiheistettuna ja teknisen työn tilat Minervaan.

Stadin ammattiopisto

Työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalta rakentuvat opetussuunnitelmat lisäävät tarvetta uusien ja ajanmukaisten koneiden ja laitteiden, jotta oppilaitoksessa voidaan toteuttaa opetussuunnitelman mukaista, työelämälähtöistä opetusta. Uusi opetussuunnitelma vaatii uudenlaisia pedagogisia ratkaisuja opetustiloihin, mikä lisää painetta irtaimien hankintoihin. Opiskelijan on pystyttävä hyödyntämään ammatissa käytettäviä teknologioita monipuolisesti, mikä ei onnistu ilman ajantasaista laitekantaa. Reformin myötä opiskelun

siirtyessä työelämään tarvitaan myös toimivia järjestelmiä oppilaitoksen puolella opiskelun etenemisen seuraamiseen.

Opiskelijamäärän kasvu ja siitä aiheutuva uusien ryhmien aloittaminen lisää tarvetta korvaavien hankintojen lisäksi kokonaan uusien koneiden, laitteiden ja välineistön hankintaan. Vuonna 2018 valmistuu Stadin ammattiopiston käyttöön peruskorjattuja kohteita, varustetaan lisää edellisenä vuonna valmistuneita kohteita sekä otetaan käyttöön uusia vuokratiloja, joiden ensisijainen varustelu vaatii resurssia.

Toimialan hallinto

Määrärahalla varaudutaan hallintotilojen tarpeisiin niin, että tiloista saadaan mahdollisimman toimivat ja toimintaa tukevat sekä monikäyttöiset ja siten niiden käyttöaste mahdollisimman korkeaksi. Tämä edellyttää uudenlaisten kalusteratkaisujen kokeilemistä.